



ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՅՆԱՐԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեշրջանը 5 ֆր. կամ 2 րբլ.ս.ս. թղթերով.
Ֆր. 20 ֆր. կամ 2 րբլ.ս.ս. թղթերով.
1894 ապրիլ ամսին անդին շանդեղու պայմանով:

Թ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 4

1893 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 13

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1 (Հ.Տ.)

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ

Կը հրատարակուի Գ. Ե. Ե. Թ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆԹԻԻՆ

Վ.Ե.Կ. կարողիկոսն յեղիպոս. — Վ.Ե.Կ.
կարողիկոսն յեղիպոս. — Մանուգուս.
6եր:

Վ.Ե.Կ. ԿԱՐՈՂԻԿՈՍՆ ՅԵԳԻՊՏՈՍ

Ալեքսանդրիա, 7/19 օգոստոս
(շաբաթ)
(Շաբ. 3րդ քսէն ևս վերջ)

Եկեղեցիին մէջ Վեհափառը կար-
ճատօս արթնք մ'ընելով զարձաւ ժո-
ղովրդեան շնորհակալութիւն յայտնեց
իրեն եղած այդ փառաւոր ընդունե-
լութեան համար, Ս. Երուսաղէմի և
Սիւնի բարեհաճութեան հաղորդեց և յա-
րեց որ այսօր յայնժամ լինելով Վերա-
բարձեալ իւր քարոզը: Երեք անգամ
«Եկեցէ՛ Վեհափառ» պօռային ներ-
կայք և ծափահարեցին: Եկեղեցիէն
նոյն թափօրով ելնելով Առաջնորդա-
րան դիմեց: Առաջնորդարանի սան-
դուխներին վրայ Եղիպոսի Առաջ-
նորդը աղուհայ ներկայացուց Վեհա-
փառին և նորա հայրապետական օրհ-
նութիւնը հայցեց: Վեհափառը կտոր
մը ճաշակելով աղուհայէն, օրհնեց և
զարձաւ իւր ետեւէն քաղող ժողովը-
ղին շնորհակալութիւններ յայտնեց:
Վեհափառը Առաջնորդարան եր-
թալով իրեն համար պատրաստուած
սենեկին մէջ տասը վայրկեանի չափ
հանգստացաւ. ապա ընդունելութեան
սրահը մտաւ ուր ընդունեց Վսեմ.
Տիգրան փաշայի Ռուսաց ընդհանուր
հիւպոտոս Պր. Կոյեմաղլի, քաղա-
քապետի պատուիրակ Պր. Բենեդիկ-
տի, Հայ Հոսթիալիանայ Գերապոյ-
ժառ Արշակիւրիանի փոխանորդ երկու
վարդապետներ և խափներ Պատ-
րիարքի փոխանորդի այցելութիւնը:
Այս այցելութիւններէ յետոյ, վիճակիս
Առաջնորդը Վեհափառին ներկայա-
ցուց Ալեքսանդրիոյ Մասնախմբի
անդամները մի առ մի և նոյնանդի
հայ գաղթականութեան նշանաւոր
անդամները որք նոյն պահուն այնտեղ
ներկայ էին. ներկայացուց նաեւ Գա-
հիրէի հայ գաղթականութեան պատ-
ւիրակները, Տեառք Պ. փոլաթեան,
Բ. Նահապետեան և Ս. Անանեան:
այս վերջինը իրենց պատուիրակ ու-
ղարկող ժողովրդի կողմանէ ուղերձ մը
կարդաց(1), որ գրուած էր ոսկեղծ

թղթի վրայ և զետեղուած եղիպոս-
կան ձեւով շնորհած տուփի մը մէջ,
որի վրայ քանդակուած էր հայ տա-
ռերով «Նորին Վեհափառութեան Տ.
Տ. Մկրտիչ Ա. Խորիմեան Ամենայն Հա-
յոց Կաթողիկոսին»: Ալեքսանդրիոյ
Մասնախմբի կողմանէ ալ Պր. Շա-
ւարշ բարի գալտեան ուղերձ մը խօ-
սեցաւ: Վեհափառին ներկայացուե-
ցան նաեւ Գահիրէի Բարեգործական
Ընկերութեան Ատենապետ Պր. Ա-
ռաքել Պէրպէրեան և շատ մը Գահի-
րէցի Պատուարժան աղագայներ որք
նոյն պահուն հոն ներկայ էին:
Վեհափառը մի քանի խօսքով չը-
նորհակալութիւն յայտնեց և յարեց
որ «Ժողովրդի հաւատքը մեծ է. կը
խնդրեմ որ նոյն հաւատքը մէջ հաւ-
տատ մնայ և ազօր լինի որ Ամենա-
բարձեալն Աստուած ինձ քիչ մը եր-
կար կեանք և առողջութիւն տայ ո-
րով ես ալ կարողանամ ժողովրդիս
ինձ վրայ ունեցած յոյսերը կրցածիս
չափ գէթ իրաւորեմ երաւելու աշխատել:
Վեհափառի խօսքերը բոլոր ծափա-
հարութեամբ և կեցցէներով վերջա-
ցան. այնուհետեւ իւր սենեակը քաշ-
ւեցաւ հանգստանալու:
Կիրակի, 8/20 օգոստ.
Առաւօտեան ժամը 7 1/2 էն սկսեալ
Հայոց եկեղեցին և պարտեզը լեցուն
էին երկու սեռէ ժողովրդեան բազմու-
թեամբ, որոնց մէջ կը նկատուէր բա-
ւական մեծ բազմութիւն օտարազգ-
եաց եւս: Ժամը 9ին Ս. Պատարագը
սկսուեցաւ. Սրբազան Արիւստակէս կը
պատարագէր: Ժամը 9 1/2 էր երբ Վեհա-
փառը շրջապատուած եղիպոսներէ
րէ, վարդապետներէ և Մասնախմ-
բով անդամներէն, եկեղեցի իջաւ:
Վեհափառը ժամու մը չափ խօսեցաւ
իւր սիրելի հօտին և իրատեց ուսման
ու կրթութեան հետեւի և նրանէ
օգտուել ինչպէս որ կօդուուն եւրո-
պական քաղաքակրթեալ աղգերը:
Իրատեց որ խնայող լինին, սրտա-
ռուչ եղանակաւ բարեմաղթեց իւր
հօտի ազատութեանը համար Մայր-
Հայրենեաց մէջ, յարելով թէ «Սի-
մէն Դերուինի պէս կը փափաքեմ
տեսնել և զրկել այդ օրը և ապա մեռ-
նիլ»: Իրեն հետ արտասուեցին շատ
մը ունկնդիրներ, մանաւանդ կանանց
գասուն մէջ: Յաւարտ քարոզին օրհ-
նեց համայն Հայ աղգը, օրհնեց Ե-
ղիպոսի հայ գաղթականութիւնը,

օրհնեց և բարեմաղթութիւնները:
Բարձրապատիւ Խափի և Սուր-
թանի համար, շատագովելով Ապպաս
Բ Խափի խելացի կառավարութիւնը
որ անկեղծ սիրով անխտիր կը սիրէ
իւր հպատակները:
Յաւարտ պատարագին Վեհափա-
փառը ընդունելութեան սրահին մէջ
ընդունեց Եղիպոսի հայ գաղթակա-
նութիւնը, արք, կանայք և մանկը-
տին, որք նոյն պահուն հոն կը գըտ-
նուէին և որոնք արժանացան Հայրա-
պետի Ս. Ալը համբուրելու և օրհնու-
թիւններն առնելու:
Ժամը 11ն էր երբ Վեհափառը շրջա-
պատուած իւր հետեւորդներէ, Մաս-
նախմբով անդամներէն և Գահիրէի
պատուիրակներէն, սեղանատուն իջաւ
և ճաշի սեղանին նախադասեց ուր
Վեհափառի, Եղիպոսի հայ գաղթա-
կանութեան, հայ ժողովրդի և շատ մը
ուրիշ կենացներ խմուեցան:
Կիրակի օրը երեկոյեան մեծ լու-
սավառութիւն եղաւ եկեղեցու պար-
տիկին մէջ, ուր եկեղեցու և Առաջնոր-
դարանի շէնքերի ճակատները չքեղա-
պէս լուսավառութեամբ զարդարուած
էին: Պարտիկի մէջ անկիւնը պատ-
րաստուած էր ընդարձակ վրանի մը
մէջ չքեղ սեղան մը 46 հրաւիրեալնե-
րու համար: Սեղանի պատրաստու-
թեան հոգը յանձնուած էր քաղաքի
առաջնակարգ հիւրանոցատէր Պր.
Արաթի որ սեղանի ամբողջապէս զար-
դարել տուած էր թաւած ծաղիկներով
և ծաղիկալիւններով. իսկ վրանի ներսը,
գուրը և մուտքերը մշտադաւար տուն-
կերով և բոյսերով որոյ վրայ հարեւ-
րուոր ճրագներ լոյսը սփռուելով
սեղանի շքեղութիւնը կաւեցեցէր:
Երեկոյեան ժամը 8 1/4 անցած, Վե-
հափառը Առաջնորդարանէն իջաւ
Վսեմ. Տիգրան փաշայի հետ, շրջա-
պատուած իւր հետեւորդներէ և հը-
րաւիրեալներէ և սեղան նստեցաւ,
ալ կողմն ունենալով Վսեմ. Տիգրան
փաշան և ձախ կողմը վիճակիս Առաջ-
նորդը: Վեհափառին զիմացը նստած
էր Գեր. Արիւստակէս եղիպոս Սիդ-
րակեան, որոյ ալ և ձախ կողմերը
տեղ բռնած էին Ալեքսանդրիոյ և Գա-
հիրէի Պատ. Քաղաքական ժողովների
փոխ-Ատենապետը և Ատենապետի
իսկ միւս հրաւիրեալներէն ամեն ոք
բազմեցաւ իւր կարգի և յարմարու-
թեան համեմատ պատրաստուած տե-

ղը: Սրբազան Հայրապետը օրհնելով
սեղանը, սկսեցին ամեն ոք ճաշակել
համադամ խորտիկները, որոնց ցան-
կը ոսկեղծ տառերով տպուած, Հայ-
րապետական զինանշանով զարդար-
ուած և ամեն մէկ հիւրի անու-
նով գրուած, իւրաքանչիւրի պնա-
կին մէջ գրուած էր: Սեղանին
վրայ Գահիրէի Ընթերցասիրաց ըն-
կերութեան ներկայացուցիչը Պր. Գա-
րեհ Նաւասարդեան ուղերձ մը կար-
դաց այդ ընկերութեան կողմանէ Վե-
հափառին ուղղուած, յաւարտ օրոյ
նոյն ընկերութեան անդամներէ մեծա-
զոյն մասը որք վրանի գուրը կըս-
պասէին խառն բազմութեան հետ ծա-
փահարեցին և «Եկեցէ՛ Վեհափառ Հայ-
րիկ» պօռային: Նուազածուաց խառ-
բը վաղ մը նուազեց Վեհափառի հը-
րամահաւ: Այս Վեհափառը ոտքի
եկելով, սրին հետեւեցան ամեն ներ-
կայք, Բարձրապատիւ Խափի կենա-
ցը բաժակ առաջարկեց, օրհնելով և
բարեմաղթութիւններ անելով Ապպաս
Բի համար: Եկեցցէներով և ծափա-
հարութեամբ ընդունուեցաւ այդ բա-
ժակ և նուազածուք խափիկան աղ-
գային երգը նուազեցին: Քիչ յետոյ
Վսեմ. Տիգրան փաշան յատկապս Վե-
հափառի կենացը առաջարկեց, որ
նոյնպէս կեցցէներով և ծափահարու-
թեամբ ընդունուեցաւ և գուրը գըտ-
նուող հայ երիտասարդաց խումբը
հայ երգեր երգեց, որոնց լսելով Վե-
հափառը բաւական յազուեցաւ և նոյն
յազուել ձայնով ըսաւ. «Բաւական
ժամանակէ ի վեր է որ չեմ լսած այդ
երգեր», և խօսքը յառաջ տանելով
շատագովեց Եղիպոսի խելացի կա-
ռավարութեան իւր ժողովրդին շնոր-
հած ազատութիւնը որոյ մէջ կը բար-
դաւաճի ամեն ցեղ և ամեն աղգ. մաս-
նաւորելով իւր խօսքը, շատագովեց
հայ փաշայները որք յեղիպոս կը
զանուին և որոնք պիտանի ծառայու-
թիւններ քնած են, կընեն և պիտի ք-
նեն իրենց աղագայներին. ի վերջ իւր
խօսքին, բաժակ առաջարկեց Վսեմ.
Տիգրան փաշայի կենացը որ բոլորն
ծափահարութեամբ և անվերջ կեց-
ցէներով ընդունուեցաւ: Ամեն կե-
նացներ միջոցը գուրը զանուող
հայ երիտասարդները օգը կը թնդա-
ցունէին իրենց երգերով, որոնք պա-
րագային շատ յարմար կտորներ
ընտրած էին:

(1) Ուղերձը կը հրատարակուի յաջորդ
թուով:

Այս Բնագրաբանը բաժակ առա-
ջարկեց Եգիպտոսի հայ գաղթական-
նութեան կենաց և նորա յառաջդի-
մութեան և բարգաւաճման համար
բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Այդ
բաժակն ալ կեցցէնեցրով և ծափահա-
րութեամբ ընդունուելէն յետոյ, Գեր.
Արիստակէս Սրբազանը Բնագրաբանի
հրամանաւ ոտքի կենելով բաժակ ա-
ռաջարկեց ամբողջ հայ Ազգի կենացը
և բարեմաղթեց որ յառաջդիմէ
և բարգաւաճի այդ ազգ որ գիտէ ճան-
չել և յարգել իւր արժանաւոր պետե-
րը և որի ապացոյցը տեսնուեցաւ
նաեւ ասկէ մի տարի առաջ Էջմիած-
նի մէջ կատարուած իւր համերային
ընարութեամբը ևսյն։ Մասնաժո-
ղովի անդամներէն Պր. Պերճ Օհան-
եան Ս. Էջմիածնի Միաբանութեան
կենացը բաժակ առաջարկեց, որ ծա-
փահարութեամբ ընդունուեցաւ և ի
գիմաց Ս. Էջմիածնի Միաբանութեան
Սրբազան Արիստակէսը Բնագրաբանի
հրամանաւ շնորհակալութիւն յայտ-
նեց, բաժակ առաջարկելով Մասնա-
ժողովոյ և Պատուիրակների կենացը։
Ժամը 10 1/2ն էր. Բնհ. Հայրապետը
ոտքի ելնելով, սեղանը օրհնեց և Տիգ-
րան փաշայի հետ՝ դուրսը սպասող
ժողովրդեան խուռն բաղմութեան մէ-
ջէն անցնելով, երբ Առաջնորդարան
կերթար, անմիջապէս վառուեցաւ ար-
ուեստական հրթիռ մը (feu d'artifice)
որ բարձրանալով օդին մէջ «կեցցէ՛
Բնագրաբան Հայրիկ» գրուած ցոյց կու-
տար կարմիր տառերով։ Հայրիկ նա-
յելով ըսաւ. «Այ ի՞նչ է, աղա՛ք. գուք
կրակնեցաւ մէջ դրեր էք իմ անունը»։
Բնհ. Հայրիկ յաճախ այսպիսի սրախ-
տութիւններով կը համեմէր իւր խօսակ-
ցութիւններ։ Եկեղեցու պարտէզը
զօսաւթայրի մը փոխուած էր. տեղ տեղ
խումբերով երիտասարդներ հայկա-
կան երգեր կերգէին, մի այլ տեղ խում-
բերով կանայք և օրիորդք կը ճեմէին և
նուադածուաց խումբն ալ մերթ ընդ-
մերթ եւրոպական ընտիր կտորներ
կը նուագէր։ Պարտէզին մէջ յատկա-
պէս պատրաստուած ամպիոնի վրա-
յէն երկու հայ օրիորդներ, Գալինիկ
Չուպուքեան և Սաթինիկ, Բնհա-
փառ Հայրիկին ձօնեալ ճառեր խօսե-
ցան, որոնց Բնագրաբանը կը դիտէր
իւր սենեկի պատուհանին կըթնած,
վսեմ. Տիգրան փաշայի հետ։ Առա-
ւօտեան ժամը 1ն էր երբ հաղու հաղ
ամեն մարդ ահամայ կը բաժնուէր
այդ սրբավայրէն, ուր Ամենայն Հա-
յոց Կաթողիկոսը և ամբողջ հայ ազ-
գի Հայրիկը կը բնակէր նոյն վայրկե-
սին։

Երկուշաբթի, 9/21 օգոստ.
Երէկ և այսօր Վեհափառի կողմա-
նէ Գեր. Արիստակէս և Սարգիս Ե-
պիսկոպոսները փոխադարձ այցելու-
թեան գնացին՝ Ռուսաց ընդհանուր
հիւպատոսին, Վսեմ. Տիգրան փաշա-
յին, Քաղաքապետին, Հայ Հռովմէ-
ականաց և խաղիւնների պատրիարքա-
կան փոխանորդներին, Յունաց Ամե-
նապատիւ Սօֆրոնիօս Պատրիարքին
որ իւր կողմանէ Վեհափառին այցե-
լութեան ուղարկած էր Գեր. Գերմա-
նոս եպիսկոպոսը փարգապետի մը հետ

և ցաւ յայտնած էր որ ինքը իւր առողջական վիճակին պատճառաւ չէ կարողացել անձամբ գալ : Յունաց Պատրիարքը ԳԺ տարեկան մէկ յարգելի ծերուկ է , որ շատ սիրուած է իւր ժողովրդէն և Աղեքսանդրիոյ օտար ազգութիւններէ կողմէն :

Ժամը 4ին , Ռուսաց ընդհանուր հիւպատոս Պր. Կոյեանդերը Սուաշնորդարան գալով խնդրեց Վեհափառէն Բարձրապատիւ Խտիվին երթալ Ժամը 4 ½ին Վեհափառը ընկերակցութեամբ Պր. Կոյեանդերի , Արխատսկէս և Սարգիս եպիսկոպոսների և Պր. Սըրապիլոն Սուրատեանի, որ իբր թարգման Ս. Երուսաղէմէն Վեհափառին կուղեկցէր , Ռաա-էլ-Թինի պալատը ուղեւորուեցան կառքերով : Պալատան գլխաւոր մուտքին մօտ պահակ զօրքերը զինուորական բարեւի կեցան և Խտիվի առաջին արարողապետ Աբանի փաշան մեծ սանդուխներին վրայ գալով Վեհափառին օգնեց կառքէն իջնելու և առաջնորդեց ընդունելութեան սրահը , որի դրան առջեւ Բարձր. Խտիվը ընդունեց Վեհափառին և ղէպի սրահը առաջնորդեց ուր յատկացուած տեղերը բազմեցան : Վեհափառը առաջինը խօսելով ըստ . «Նորին Բարձրութեան երկրէն անցնելով պարտք համարեցի յարգանքներս անձամբ մատուցանել , միանգամայն շնորհակալութիւնս և խնդակցութիւնս յայտնելով այն փառաւոր ընդունելութեանց համար որ կը տրուին ինձ Ձեր հողին վրայ . ուրախ եմ տեսնելով այս երկրի մէջ խեղացի կառավարութիւն մը . Ձեր Բարձրութիւն հետեւելով Ձեր երջանկայիշատակ նախորդաց օրինակին , հայրական զթով և սիրով հաւասարապէս անխտիր կը սիրէք Ձեր ամեն հպատակները և նոցա յառաջդիմութեան համար կաշխատիք ի թիւս որոց են մի բուն հայեր , որք բարեբաղդ են Ձեր հողի վրայ բնակելով և պատիւունին Ձեր իշխանական վստահութիւն և սէրը վայելելու . կը բարեմազութեմ առ Ամենաբարձեայն Աստուած որ Ձեր կեանքը երկար ընէ և խաղաղ իշխանութեամբ կարողանաք շարունակել Ձեր սէրը ղէպի Ձեր հրպատակները և նրանց յառաջդիմութեան և բարգաւաճման հոգ տանիլ» եայլն : Վեհափառին հայերէն լեզուով ըսածները արարերէնի թարգմանուելէն յետոյ , Խտիվը պատասխանեց արաբերէն լեզուով թէ «Ինքզինք բաղդաւոր կը համարի տեսնելով Նորին Վեհափառութիւնը իւր երկրին մէջ և կը յուսագրէ որ ինչպէս ամեն ժամանակ , նոյնպէս և այսուհետեւ նոյն հայրական սիրով և հաւասարութեամբ պիտի սիրէ իւր ամեն հպատակները , մանաւանդ հայերը , որոնք իւր մասնաւոր սիրոյն և շնորհաց արժանանալու ամեն յատկութիւն ունին» : Քանի մը խօսակցութենէ յետոյ որոյ ժամանակամիջոցին սուրճ և սիկատ մատուցուեցան Վեհափառին և իւր հետեւորդաց , ունկնդրութիւնը վերջացած լինելով , Վեհափառը ոտքի ելաւ և Խտիվը ընկերացաւ Վեհափառին մինչեւ նոյնտեղ ուր ընդունած էր և

Ուրանի փաշան մինչև կառքը ուր
նստելու օգնեց Վեհափառին : Վեհա-
փառ Հայրապետի Առաջնորդարան
հասնելէն տասը վայրկեան յետոյ, Խը-
տիլի կողմէն Ուրանի փաշան Առաջ-
նորդարան գալով Վեհափառին փոխ-
այցելութիւն տուաւ և ցաւ յայտնեց
որ Խտիլը անձամբ չկրցաւ գալ այ-
ցելութեան :

Ժամը 6½-ին Վեհափառը դոյ
կառքով պտղաբեր ելաւ Ռամկէ և ժամը
8½-ին Առաջնորդարան դարձաւ։ Այդ
պտղաբեր ժամանակ իրեն կրնկերանա-
լին երկու եպիսկոպոսները, վիճակիս
Առաջնորդը և Մասնաժողովի ան-
դամներէն ոմանք ։

Երև. քաղաքի, 10/22 օգոստ.
Առաւօտեան ժամ 7 $\frac{3}{4}$ ին Վեհա-
փառը բարեհաճեցաւ իւր ներկայու-
թեան ընդունիլ Գահիրէի պատուի-
րակները Պ. Պ. Պ. փոլաթ, Բ. Նա-
հապետեան և Ս. Անանեանց . իւր
հայրապետական օրհնութիւնները աը-
ուաւ և շնորհակալութիւնները յայտ-
նեց . ապա ընդունեց Աղ. քսանդրիոյ
Մամանժողովի անդամները և պատ-
ւարժան աղգայիններէ շատերը . նո-
ցա եւս օրհնեց և շնորհակալութիւն
յայտնեց . մի քիչ խօսակցեցաւ աղ-
գային սնտուկների վիճակին վրայօք
և ժամը 8 $\frac{1}{4}$ ին Առաջնորդարանէն
եղևելով եկեղեցւոյ կողքին ամփոփուած
երջանկայիշատակ Պօղոս Պէյի գե-
րեզմանին մօտենալով աղօթեց հան-
գուցելոյն հոգուն համար և կառ. ք
նստեցաւ . Վեհափառի կառ. քին մէջ
զիմացը նստեցան վիճակիս Գեր. Ա-
ռաջնորդը և Պր. Հայկ Է. քիլլէր : Վե-
հափառի կառ. քը, չըջապատուած մի
խումբ հեծեալ ոստիկաններէ, կը յա-
ռաջանար և իրեն կը հետևէին իւր
հետևորդաց, Մամանժողովի անդու-
մոց, պատուիրակաց և ժողովրդեան
կառ. քերը, թուով մինչև 150 հատ :

Ներքո Վհափառի կառքը կանդ առաւ նաւամատուցի քարափին կապ-
ւած աւտորիական «Թալիա» (Thalia) շոգենաւին առջեւ, շոգենաւի թ նա-
ւապետը առաջին անգամ սուկելունը շանք սուաւ. իսկ Ա նաւապետը ուս-
սական դըշաւը մեծ կայմին վրայ բարձրացնելու նշանը սուաւ և դէպի Վհափառը յառաջանալով, առաջնորդ-
դէց Նրան շոգենաւի մեծ սրահը, ուր խօսիլի արարողապետներէն Ապագու Ռահիմ Սալիմ Պէյ կ'ապասէր, որ եկած էր խօսիլի կողմանէ բարի երթ մաղթելու Նորին Վհափառութեան : Վհափառը սրահին մէջ ոտքի վրայ կեցած ընդունեց իրեն մինչեւ շոգե-
նաւ ընկերացող հայ ժողովուրդը, ուրոնք Վհափառի Ս. Աջը առնելով օրհնութիւններին արժանացան : Ժո-
ղովրդէն հտքը ժօռեցան Ալեքսանդրիոյ Մասնաժողովի անդամները, Գա-
հրէի Պատուիրակները, Վհափառի Ս. Աջը համբուրեցին ու օրհնութիւն-
ներն առին : Եկաւ Ռուսաց ընդհա-
նուր հիւպատոս Պր. կոյիանդը իր ու-
ռաջին քարտուղար իշխան Բրէնպ-
րաժանակիի հետ, որոնք Վհափառի
աջը առնելով բարի երթ մաղթեցին :
Ժամը 9ը 10 վայրկեան էր ան-
ցած որ «Թալիա» շոգենաւը քարա-

իլէն բացուելով սկսեց հեռանալ : Դա-
ռախիւն վրայ գտնուող ժողովրդեան
բազմութիւնը բարի ճանապարհ պօ-
ռալով, թաշկինակէն օգին մէջ կը
ծածանէին :

Ամբողջ այս երեք օրը որ Վեհա-
փառ Հայրենիք Ազգ.քաանդրիա անցուց,
Ազգ.քաանդրիայ Հայ գաղթականու-
թիւնն ամբողջովին, Գահիրէի ազգա-
յիններէն մեծագոյն մասը և Եգիպտոս-
սի զանազան կողմերը գտնուող ազգա-
յիններէ շատերը փութացած էին ան-
ձամբ ներկայ գտնուիլ այս ժողովրդա-
կան հանգէսին :

Վեհափառին Ազե. քսանդրիա ըրած
այցելութեան յիշատակը անմոռաց
պահելու համար, Պատ. Մասնաժողովի
անդամք մարմարեայ քարի վրայ
սակեղօծ տառերով քանդակել տուած
էին այսպէս. «Յիշատակ այցելութեան
Նորին Վեհափառութեան Տ. Տ. Մկր-
տիչ Ա. Խրիմեան Ամենայն Հայոց Կա-
թողիկոսի, Ազե. քսանդրիա. 7/19 օ-
գոստոս 1893»։ Այդ քար պլտի գե-
տեղուն Ազե. քսանդրիոյ Հայոց եկեղե-
ցու պատին վրայ. Վեհափառին ար-
դէնց ցոյց տրուեցաւ. օրհնեց զայն և
իւր սովորական զուարթացուցիչ խօս-
քերն ըրաւ։ Վեհափառի Ազե. քսանդ-
րիաէն անցնիլը և Եզդիպատի հայ
գաղթականութեան ըրած այս վայե-
լուչ և փառաւոր ընդունելութեան լու-
րը տարածուեցաւ նաև Եզդիպատի
օտար մամլոյն միջոցաւ. ամեն թեր-
թերն ալ ամենօրեայ եղածներին վրայ
տեղեկութիւններ կուտային երկրին
ազգաբնակչութեանցը. այդ թերթե-
րէ մին հրատարակեց նաև Ռուսիոյ
Կայսեր հրովարտակը, որով Հայրե-
կին Կաթողիկոս կը հաստատէր։

ԱԿԱՆԱՏԵՍ ՄԸ

ՎԵՃ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ՅԱԽԱՏՐԻԱ

(Շար. Յրդ քուէն էւ վերջ)

Վիեննա, 30 օգոստ. 1893

Առաւօտեան ժամ 10ին «Քօնիթ-
նանթալ»ի վառարար դահլճին մէջ հա-
ւաքուած էին պատգամաւորները և
երկանք մի մեծ բաղմութիւն, Նորին
Վհահալառութենէն ընդունուելու հա-
մար : Նախ Նորին Գերապատու-
թիւն Պարոնեան վարդապետ Դերկա-
յեց իւր հօտի, Մանէթաթքի Հայերի
որդիական սիրալի և յարգալի զգա-
ցումները : Այնուհետև Արժ. Տէր
Մանգալունի կարգադր Վառնայի հայ
ժողովրդին կողմէն մի ուղերձ որմէ կը
քաղենք հետեւեալ մասը :

Վեհափառ Հայրիկ .

Արարատի վայրավատին և հայա-
ծական ժողովուրդը Հէր կրնար ասկից
աւելի մխիթարութիւն ունենալ բայց
եթէ տեսնել որ Արարատեան հրաշ-
րակը ժողովրդեան մահամուռ վա-
րիպանօք կուգայ բազմիւ իջնան Տեղ-
ւոյ առաքելական և պատմական վա-
ռապանք Աթոռոյն վերայ

Հայ ժողովուրդն երկու սրբազնագրյն զգացումներ ունի. մին կրթական և միւսն ազգային նթանական ըզգացումը կը սեւեռի զէպի Սէնտեաց երկիր և ազգային զգացումը զէպի

ցայսօր: Հայերն արդէն շատոնց նուիրագործած են այս ամէն զոհողութիւնը ու անձնութիւնը, տալով Ձեզ անմահական անուն մը գոռորիկ ու պարզ ուրուն տակաւն շատ քիչեր արժանացած են, «Հայրիկ» պատուական անունը: Գուք, պանծալի տիպարը մեր ազգին, Ձեր պարթեւեան հասակովն ու կորովովը, Ձեր հայկազեան արի քաջութեամբ լի սրտովը Ձեր սուր ու չղջայեաց մրտաքովը, ի ձեռնին կառնէք այսօր Հայութեան դէմը: ու այս է մեր ցնծութիւնը:

Սակայն այս ցնծութեան կը խառնուի արտօնութիւն մը, որովհետեւ բազմապէս կը վիճակէ մեզ որ ամեն բարեբաւտութեան խառնուին նաեւ տխրութեան նշոյլներ, կարծես աւելի ճշդիւ գնահատել տարւոյ համար մեզ մեր գոհունակութեանց կարեւորութիւնը: Ախոս, ամեն ծով ունի իր փոթորիկները ու ամեն մեղր իր գառնութիւնը: Յաւալի դէպքեր յապաղած էին Ձեր Սրբութեան ժամանումը յիշու առաքելական եկեղեցւոյն: Տարօրինակ նկատուեցին այսօր կը տնօրինեն խոտոր ուղղութիւն մը Ձեր ճանապարհորդութեան մէջ: Գիտենք թէ որքան գոհունակութիւն պիտի զգար Ձեր Վեհափառութիւնը այցելելով ի ճանապարհին այն կեղծութիւնը ուր ասպարէզ դրած էր Ձեր հայրենասէր գործունէութիւնը: Եւ ուր այնքան թշուառ պանդուխտներ պիտի միմիջարկէին համբուրելու արժանաւայով այն աջը որ ուղղած էր յօգուտ ազգին մեր Հայութեան քայլերը, ցոյց տալով ճշմարիտ ճանապարհը, եւ այս է մեր արտօնութիւնը:

Բայց, Վեհափառ Հայրիկ, մենք աւ պանդուխտներ ենք ցաւօք հեռացած մեր պաշտելի հայրենիքէն, ուսման անցեալի դառն բայց արդար պատճառներու բերմամբ: Եւ ուսման գործոց ու զբաղմանց պահանջմամբ: Մենք ամենքս սփռուած Եւրոպոյ ալ եւ ալ կողմերը, այսօր ի մի կը համախմբուինք հոս ի լուր մեր Հայրապետին անուանը: Ձեզմէ կառնենք մեր սէրը հայրենիքին, կարօտը մեր ընտանեաց, քանզի դուք կանձնաւորէք ու կ'կեղծանանք: Ձեր մէջ մեր ամեն սէրերը: Այս պարագայն կը ցանկանանք որ լինի Ձեր Վեհափառութեան համար ալ մի փոքրիկ միմիջարկութիւն — եւ պիտի լինի անշուշտ երբ իրազեկ ըլլաք թէ եւրոպական հայ գաղթականութիւնը թէեւ չըջապատուած օտար տարրերէ, որքան հնազանդ են Ձեր աստուածահաճոյ ձայնին: Մեր սիրտը Ձեզ հետ է եւ Գուք էք մեր յոյսը, մեր ոյժը:

Կատարելեմ այս բաժակն ուրեմն մեր սիրտի Հայրիկի կենաց որ ամբողջութեամբ է Հայութեան բաղձանացն ու ըզձից:

Վեհ, կաթողիկոսը շատ սրտայայտ ձայնով պատասխանեց. «Միշտ հրաժեշտ, միշտ հրաժեշտ: Դեռ երբեք տատարդ էի, երբ պարտաւորեցայ հրաժեշտ տալ իմ վանի բարեկամներին: Պատրիարք եղայ, բարեկամներ ունեցայ եւ տարիներ յետոյ պէտք եւ զաւրճակ հրաժեշտ տալ: Երկար չկայ, Երուսաղէմ գնացի. այնտեղ ալ քիչ տոնի մէջ բարեկամներ եւ ծանօթներ շատցան: Պէտք եղաւ դարձեալ հրաժեշտ տալ: Նոյն հրաժեշտ նոյնպէս Ալեքսանդրիոյ մէջ եւ րեք օր փայփայուելէ վերջ իմ զաւակներէս: Թրիէստի մէջ նոյն: Այժմ միեւնոյն յուզիչ վայրկեանն կը հասնի վիճակահան համար. պէտք է հրաժեշտ տալ: Մնաք բարեւալ: Ես կը գնամ փակուելու էջմիածնի վանքի

մէջ. դուք կը մնաք հիւրասէր Եւրոպայում: Մի՛ մոռնաք ձեր խեղճ հայրենիքը. շանացէք արժանի զաւակներ լինել այդ դժբաղդ մօր:» Կեցցէ՛ վեհափառ, կեցցէ՛ Հայրիկ, կեցցէ՛ Երկրմեան ազաւակներն ողջունեցին Նորին Վեհափառութեան խօսքերին:

Ճաշէն վերջ պատգամաւորները վեհափառին մօտ ժողովուեցան ողջերթ մաղթելու: Հայրիկ շնորհակալութիւն յայտնեց պատգամաւորներին եւ ըսաւ. «Ես սէր կը քարոզեմ ձեզ, որով ես իձեզ եմ եւ դուք յիս, ինչպէս կասէ Աւետարանը: Սիրեցէ՛ք զիրար»: Նորին Վեհափառութիւնը պատգամաւորներին եւ ժողովրդին բաշխեց Երուսաղէմի նշխարներ:

Երեկոյեան ժ. 10ին մեկնեցաւ Վեհ. կաթողիկոսն Օտեսար համար: Պատգամաւորները, ժողովրդի եւ նոյն խիստ օտարականները մի մեծ բազմութիւն կայարանին մէջ խոնուած, բարի ճանապարհ մաղթեց մեր եկեղեցու Հայրապետին: Կեցցէ՛նք արդարեւ ընդ շուրջը մեր սիրտի Հայրիկ:

ԿՈՐԻԻՆ

ԳՐԱՇԱՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Արմենիայի համար մի գրաշար պէտք է որ կարող լինի Արմենիան իր այժմեան դիրքով (2 սիւնակի չափ 10 կէտ տառերով եւ 9 սիւնակի չափ 12 կէտ տառերով շարեւիք եւ չորս սիւնակ ծանուցումներ) շարաթիւ երկու անգամ ինք միակ շարեւ եւ սրբագրուած փորձերն ուղղելէ յետոյ տեղաւորել զանաք երկաթէ շրջանակներին (chassis) մէջ տպագրելին յանձնուելու համար. տպագրուելէն յետոյ ցրուել շարածները: Այս աշխատութեան փոխարէն կը վճարուի իրեն ամսական 140 ֆրանք: Եթէ լրագրէն դուրս մի բան չարեւ տրուի իրեն, առանձին վճար կը լինի անոր համար:

Մանրամասնօրէն բանակցութեան համար պէտք է դիմել ուղղակի Արմենիայի խմբագիր-տնօրէնին որին պէտք է գրէ յանձնառու եղողը, իր կարողութեան մասին տպահովել տեղեկութիւններ տալով:

ՀՐԱՇԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈԹՊԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՇԻ ՄԸ (Սպառած), Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻՆ, Գ. ՍԱՂՄԱՍ ԽՐԱՍԵԼԻ

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍԱՄԲԱՊԵՏՈՅ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒՍԻՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների մէջ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով) Գին (90 սնթմ.) 1 ֆրանք 20 սնթմ.

Զ. ԳԱՄԱՌ ԳԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ լեւոյն այբուբենն աւարտելուն (Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած աղատաշունչ ընտիր ու ոտանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետրակով հրատարակուած են): 50 հատր 2 ֆր. եւ 50 սնթմ, հատը (5 սնթմ.) 10 սնթմ:

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ (Սպառած)

Ը. ԹԻՒՐԻՍԻԱԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՅ ԳՐԱՅԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին եւ իրենց գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական եւ ցեղաբանական ամփոփ եւ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող ալ եւ ալ ազգերէ բնակիչներ թուին բաղդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին 50 սնթմ (35 սնթմ):

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի Ս. տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպառած եւ միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուդարարի մէջ որ ութ շաբաթիւր 124 երեսներէ կը բաղկանայ): (1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սնթմ ժ. ՎՐԵԺ (Պուլկարիայի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ եւ ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար): (15 սնթմ), 20 սնթմ. ժԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Թուրքաստանի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ եւ ցոյց կուտայ թէ Յոյներն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար), (0,15 սնթմ) 20 սնթմ:

ԺԲ
ՀՐԱՇԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈԹՊԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈԹՊԱԼԵԱՆԻ

ԴՐԱՄ ԲՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւրեւ նմոյշներ զանազան քաղաքների մէջ եւ զանազան տպաւորութիւնները տակիւրերէն գրած ոտանաւորներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չի լինելով կորուած են այժմ: Այն մի քանի ոտանաւորներ որոնք իւրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր եւ ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տեղադրուած ազգային երգարաններին մէջ՝ որոց վերատիւն տպագրութիւնն վաղուց արգէն արգիւնուած է, եւ Ասիա եւ Արմենիա լրագրներին մէջ: Նմոյշներ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըրւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներին տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են: Գին (10 սնթմ) 15 սնթմ:

Ասոնցմէ զատ, Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ Հ. Ալիշանի, Հ. Ինճիճեանի, Հ. Գարեգին Զարհանէլեանի, Բաքիի, Ծերենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն, ինչպէս եւ ուրիշ օգտակար գիրքեր եւ քարտէշներ Հայաստանի՝ Հայերէն կամ լատինական տառերով եւ զանազան գիներով կ'ըն. կ'ըն.:

Գրավաճառանոցի մանրամաս ցուցակը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ, ցանկացողներին կը զրկուի ձրիապիս:

ՏՆՕՐԷՆ — ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՓՈԹՊԱԼԵԱՆԻ

Le Gérant: FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԵՅԻ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի Marseille. — Imprimerie du Midi. et Papeterie Allées de Meilhan, 44.